

Advies Natuurwaarden Marum West

MARUM

BügelHajema

Plek voor ideeën

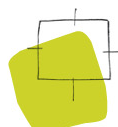
Advies Natuurwaarden Marum West

Inhoud

Rapport en bijlagen

9 mei 2012

Projectnummer 145.00.02.47.00

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Plangebied en voorgenomen plannen	7
2.1	Ligging	7
2.2	Huidige situatie	7
2.3	Historie	9
2.4	Bodemsamenstelling en grondwaterstand	9
2.5	Voorgenomen plannen	10
3	Gebiedsbescherming en effectbepaling	13
3.1	Natuurbeschermingswet 1998	13
3.2	Omgevingsplan - Ecologische Hoofdstructuur	14
3.3	Streekplan - Natuurwaarden buiten de Ecologische Hoofdstructuur	15
4	Soortenbescherming en effectbepaling	17
4.1	Vaatplanten	18
4.2	Zoogdieren - vleermuizen	19
4.3	Zoogdieren - overige	20
4.4	Vogels	22
4.5	Amfibieën	23
4.6	Reptielen	24
4.7	Vissen	25
4.8	Dagvlinders	26
4.9	Libellen	27
4.10	Overige ongewervelden	27
5	Conclusie en consequenties	29
5.1	Beschermde gebieden	29
5.2	Nader onderzoek	29
5.3	Beschermde soorten	29
5.4	Uitvoerbaarheid	30
6	Bronnen	31
6.1	Veldbezoek	31
6.2	Media	31
6.3	Gegevens	32
6.4	Literatuur	32

Bijlagen

Inleiding

De gemeente Marum is voornemens om de sanering van een varkenshouderij in de dorpsrand te combineren met nieuwbouw van enkele woningen tussen de Hoornweg en de Verlengde Wilpsterweg. Om dit mogelijk te maken, dient een bestemmingsplanprocedure te worden gevoerd. Daarmee is al in 2004 een begin gemaakt. In dit kader is het intussen conform artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) noodzakelijk een onderzoek uit te voeren naar effecten op de natuurwaarden (soortenbescherming en gebiedsbescherming). Het onderzoek dat daarvoor is uitgevoerd (25) is inmiddels verouderd en wordt met dit rapport geactualiseerd.

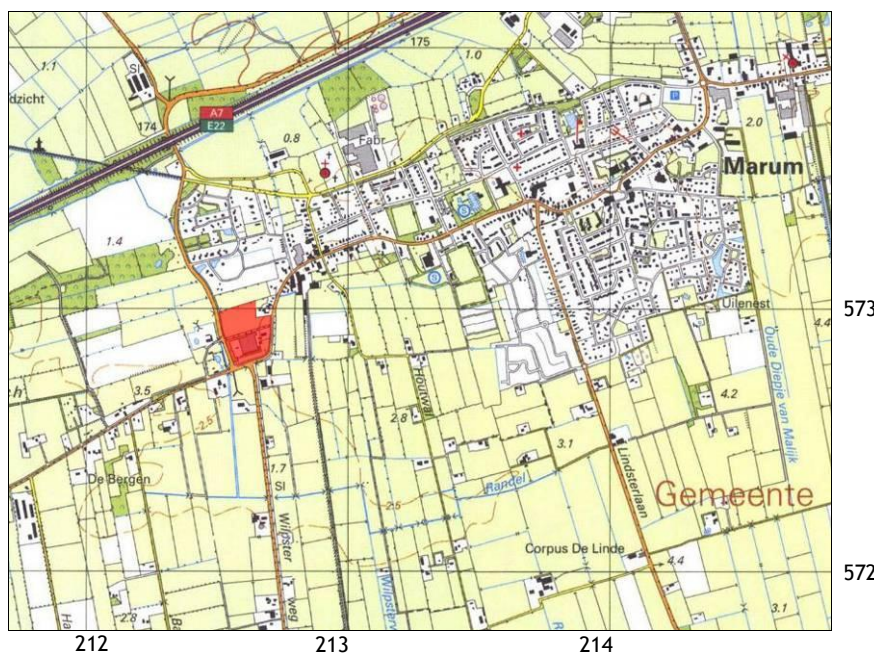
AANLEIDING

Het Advies Natuurwaarden behandelt de ecologische beoordeling van de bovengenoemde activiteit. De effecten op natuurwaarden worden beoordeeld in relatie tot bestaande wet- en regelgeving op het gebied van soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is vastgelegd in de Flora- en faunawet en de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998, de Nota Ruimte, Provinciaal Omgevingsplan (POP) 2009-2013 en de Omgevingsverordening 2009. Waar nodig wordt aandacht besteed aan het Besluit Rode lijsten flora en fauna. Nadere informatie over deze wet- en regelgeving is opgenomen in bijlage 1.

DOEL VAN HET ADVIES

De ligging van het plangebied wordt weergegeven in figuur 1.

PLANGEBIED

Figuur 1. Topografische kaart met ligging plangebied (rood) (bron ondergrond: Mijn Kadaster)

OPZET VAN HET RAPPORT	<p>Het rapport bestaat uit de volgende onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een beschrijving van het plangebied en de voorgenomen plannen; - een beschrijving van de effecten op de te beschermen natuurwaarden; - de conclusies en de consequenties.
INFORMATIE	<p>De beschrijving van de relevante te beschermen natuurwaarden is gebaseerd op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bestaande bronnen, zoals databanken, verspreidingsatlassen, waarnemingsoverzichten, rapporten en websites; - verkennend veldbezoek waarbij vooral is gekeken naar kritische en/of beschermde soorten, zowel wat betreft aanwezigheid van als potenties voor deze soorten.
BEOORDELING	<p>Op basis van de bekende gegevens en het veldbezoek zijn de mogelijke effecten als gevolg van de toekomstige ontwikkelingen bepaald. Daarnaast zijn (de effecten van) deze ontwikkelingen beoordeeld in het kader van de natuurwetgeving. Het is mogelijk dat het onderzoek aantoont dat aanvullend onderzoek noodzakelijk is. Waar nodig wordt aandacht geschonken aan eventuele mitigerende en compenserende maatregelen.</p>
BEVINDINGEN	<p>Tot slot worden in het hoofdstuk Conclusie en consequenties de bevindingen van het onderzoek kort weergegeven.</p>

Plangebied en voorgenomen plannen

2

2.1

Ligging

Het plangebied ligt, zoals de naam al aangeeft, aan de westzijde van het dorp Marum, in het kilometerhok¹ 212-572 en in uurhok¹ 11-17. Figuur 1 geeft een overzicht van de ligging van het plangebied en het kilometerhok. Het plangebied wordt ingeklemd door de Hoornweg, Verlengde Wilpsterweg en de dorpsrand van Marum. Aan de noordzijde van het plangebied bevindt zich de wijk De Ackeren. Het plangebied en deze wijk zijn gescheiden door een houtsingel met een sloot. De nieuwbouwwijk De Holten IV bevindt zich aan de oostzijde van het gebied. Deze wijk wordt gescheiden van het plangebied door de Hoornweg en een bosperceel. Ten westen en ten zuiden grenst het plangebied aan het buitengebied met zijn agrarische bebouwing. De Hoornweg en de Verlengde Wilpsterweg zijn de ontsluitingswegen van het plangebied. Deze wegen zorgen voor een goede verbinding naar het centrum, de overige wijken van Marum en de Rijksweg A7.

2.2

Huidige situatie

Het plangebied bestaat uit graslandpercelen met houtsingels en sloten, een onverharde laan en een bosje met een waterpartij, welke een restant zijn van een oude boerderijtuin. Kenmerkend zijn de oost-westgerichte landschapsstructuren langs de rand en midden door het plangebied, waarvan de laan met boomsingels, grenzend aan de boerderij, zeer karakteristiek is. De Verlengde Wilpsterweg is met een vergelijkbare singel van het plangebied gescheiden.

Het plangebied wordt gedomineerd door de voormalige varkensfokkerij, bestaande uit een boerderij, de Elshof. Deze boerderij ligt min of meer los van de zuidwestelijke dorpsrand die eindigt met vier vrijstaande woningen. De stallen werden deels aan het zicht onttrokken door opgaande beplanting en zijn inmiddels geamoveerd. Er ligt een paardenwei op die plek.

¹ Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1 km bij 1 km. De Topografische Dienst heeft deze hokken ingevoerd als rasterverdeling voor het tekenen van de topografische kaarten van Nederland. Een uurhok is een gebied van 5 km bij 5 km gebaseerd op diezelfde verdeling.

Naast de boerderij ligt een hertenkamp ((zuid)oostzijde plangebied), dat echter tijdelijk leegstaat. In het plangebied is ook een solitaire bosvijver aanwezig. Hieromheen ligt aan deze oostzijde (hoek Verlengde Wilpsterweg - Hoornweg) van het plangebied een bosperceel (boerderijtuin). Tussen dit bos en de oprijlaan ligt een grond-, bouwpuin- en houtsnipperdepot.

Noordelijk perceel plangebied vanaf de Verlengde Wilpsterweg met wijk Ackeren

Middelste perceel plangebied vanaf de Hoornweg met oprijlaan en monumentale boerderij

Oprijlaan vanaf de Verlengde Wilpsterweg

Te handhaven boerderij De Elshof met hertenkamp (links) aan de Hoornweg. Op de achtergrond het materialendepot

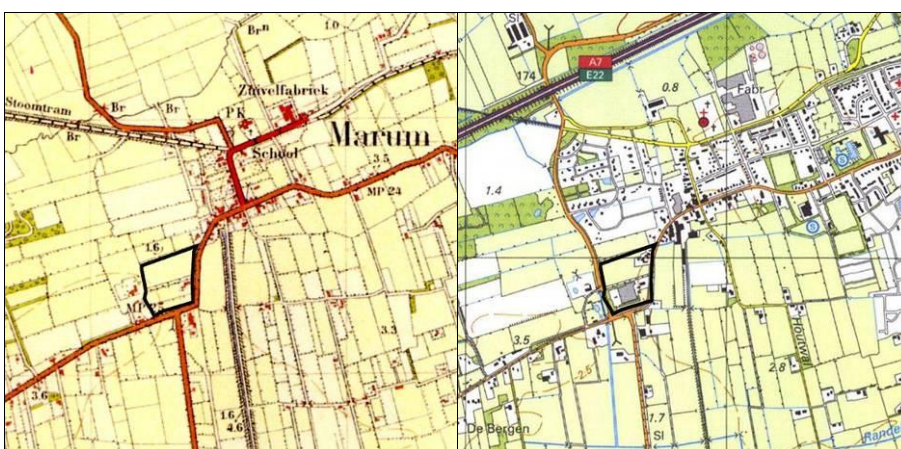

Hertenkamp vanaf de Hoornweg Bosperceel met waterpartij

2.3

Historie

De Hoornweg is een oude weg waarlangs het dorp Marum zich heeft ontwikkeld. De weg loopt door een landschap met blokvormige verkaveling, waarin de kavels veelal worden begrensd door boomsingels. Door het plangebied loopt een laan die oorspronkelijk de opgang vormde naar een monumentale boerderij. Die ligt nu aan de Verlengde Wilpsterweg. Waarschijnlijk is door de aanleg van deze weg een deel van de tuin van de boerderij afgesneden van het erf en is deze doorgegroeid tot een bosperceel met waterpartij.

Situatie rond 1900

Situatie rond 2000

2.4

Bodemsamenstelling en grondwaterstand

De bodemsamenstelling en de grondwaterstand zijn voor veel planten- en diersoorten een bepalende factor voor het voorkomen in een gebied. Volgens de bodemkaart (10) bestaat de bodem van het plangebied uit een beekerdgrond in lemig fijn zand met keileem tussen 40 cm en 120 cm onder de oppervlakte. Dit wijst op eeuwenlang agrarisch gebruik op de flank van het beekdal van het

Oude Diep dat uitwigt op een stuwwal. De gemiddeld hoogste grondwaterstand ligt door de keileem in de ondergrond minder dan 40 cm beneden het maaiveld en de gemiddeld laagste grondwaterstand ligt meer dan 120 cm beneden het maaiveld. Deze omstandigheden indiceren sterk wisselende waterstanden afhankelijk van de neerslag en stagnatie op het keileem. In het voor- en najaar leidt dit tot plasvorming en gemakkelijk tot vertredings- en rijschade. In maart of april 2004 zijn alleen droog liggende sloten vastgesteld (25). Daarbij is opgemerkt dat er geen open water in het plangebied is. In november 2011 stond er water in de bospoel, de sloot langs de hertenkamp en de sloot tussen de laan en de boerderij De Elshof. De overige greppels bevatten slechts hier en daar water en zijn mogelijk niet het jaar rond waterhoudend.

2.5

Voorgenomen plannen

Het woongebied zal voorzien in ruime kavels die plaats bieden aan 40 vrijstaande en dubbele woningen. De boerderij aan de Hoornweg krijgt ook een woonfunctie. De verkavelingsstructuur bestaat uit een rondgaande woonstraat die grotendeels dubbelzijdig wordt bebouwd. Aan de kant van het bebouwingslint aan de Hoornweg sluiten de achterkanten van de bebouwing op de achterkant van het lint aan. De eikensingel vormt, ontdaan van onderbegroeiing, de buffer tussen de woningen en het hertenkamp. Aan de westzijde liggen de woningen met de voorzijde richting het plangebied en met de achterkant richting de Verlengde Wilpsterweg. De achterkanten worden begrensd door een brede boswal die deels uit bestaande beplanting bestaat en deels wordt aangevuld.

De oprijlaan naar de boerderij aan de Verlengde Wilpsterweg vormt een landschappelijk en historisch waardevol element en krijgt een plek in het ontwerp. Dit geldt niet alleen voor de oprijlaan, de laanbeplanting en de sloten, maar ook voor het zicht op de boerderij. De boerderij aan de Hoornweg blijft ook behouden, maar is ontdaan van haar opstallen. De beplanting rondom het erf wordt voor zover mogelijk gespaard. Een deel van het bosperceel en de waterpartij worden bebouwd.

De opgaande beplantingslijnen worden telkens twee keer doorbroken voor de rondgaande woonstraat. Deze krijgt naast de laan een aansluiting op de Hoornweg en aan de andere kant op de Verlengde Wilpsterweg. Hiervoor moeten bomen worden gekapt. De watergangen op het terrein worden op die plaatsen overkluisd. De noordelijke watergang en die aan de zuidkant langs de oprijlaan, zijn waarschijnlijk jaarrond waterhoudend.

Stedenbouwkundig ontwerp

G e b i e d s b e s c h e r - m i n g e n e f f e c t b e - p a l i n g

3

Voor onderhavig plangebied is de volgende wet- en regelgeving voor gebiedsbescherming relevant: de Natuurbeschermingswet 1998 en de Nota Ruimte. Met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur is de Nota Ruimte uitgewerkt in het Provinciaal Omgevingsplan (POP) 2009-2013 en de Omgevingsverordening 2009 (zie bijlage 1).

3.1

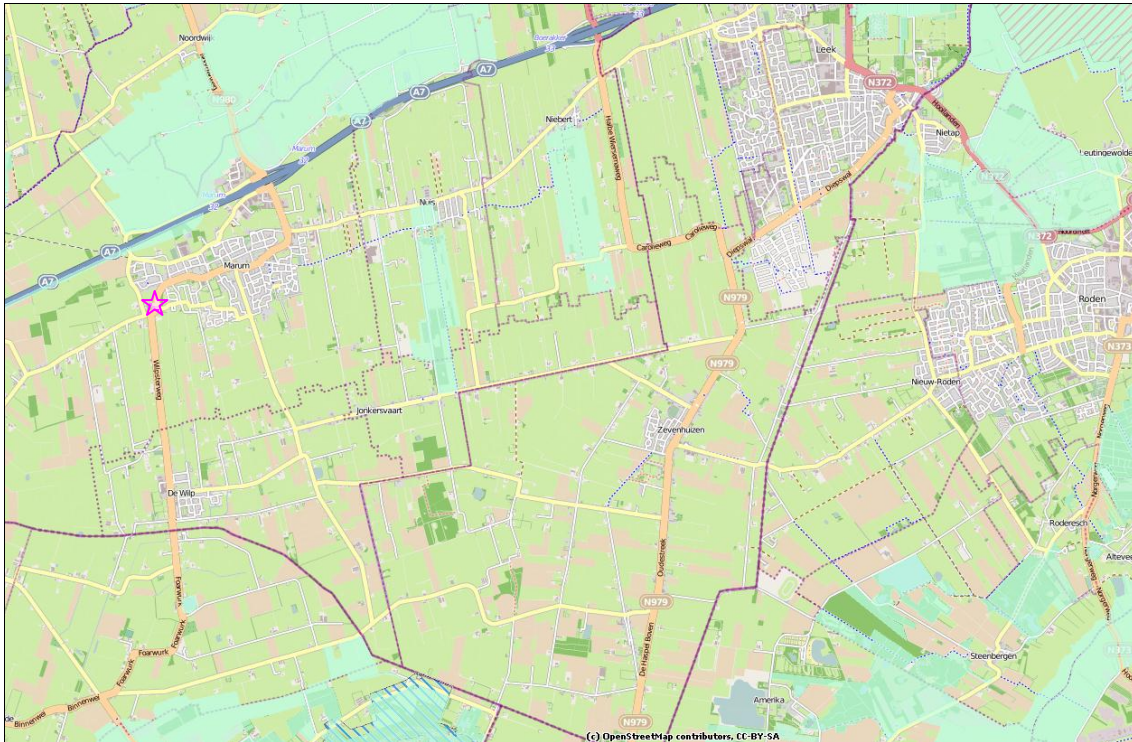
Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied is geen onderdeel van en grenst niet aan een beschermd gebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. De ligging van beschermde gebieden in de omgeving van het plangebied is weergegeven in figuur 2. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied is het Natura 2000-gebied Bakkeveense Duinen op ongeveer 5,7 km ten zuiden van het plangebied. Het Leekstermeer-gebied ligt op 11,8 km ten oosten van het plangebied. Tussen de beschermde gebieden en het plangebied liggen onder meer bebouwing en infrastructuur. Het plangebied heeft daarnaast geen enkele ecologische relatie met elk van de beschermde gebieden.

INVENTARISATIE

Gezien de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden, de aard van de ontwikkelingen en de huidige terreinomstandigheden van het plangebied zijn geen negatieve effecten op beschermde gebieden te verwachten.

EFFECTEN

Figuur 2. Ligging beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (rode en blauwe arcering) en de Ecologische Hoofdstructuur (mintgroen) nabij plangebied (roze ster) (Bron: Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie - Programmadirectie Natura 2000, respectievelijk Dienst Landelijk Gebied)

CONCLUSIE Voor deze activiteit is geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig. Het is voldoende wanneer het bevoegd gezag voor het bestemmingsplan, zijnde de gemeenteraad van Marum, bij de vaststelling van het plan gemotiveerd overweegt of een vergunning nodig is (College van Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen 17 mei 2011, nr. 2011-20.269/20/A.10).

3.2

Omgevingsplan - Ecologische Hoofdstructuur

INVENTARISATIE Het plangebied is geen onderdeel van en grenst niet aan de Ecologische Hoofdstructuur (zie ook figuur 2). Het dichtstbijzijnde gebied dat is aangewezen in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur ligt op ruim 0,7 km ten noorden van het plangebied. Het betreft hier het dal van de Oude Riet of Oude Diep. Een ecologische verbindingszone hierheen, loopt langs de zuidkant van de Rijksweg A7. Dat ligt op 500 m van het plangebied. In het oosten ligt het Coendersbosch op 3,7 km afstand. Tussen de EHS-gebieden en het plangebied liggen onder meer de bebouwing van de wijk Ackeren en infrastructuur zoals de Verlengde Wilpsterweg en de Rijksweg A7. Het plangebied heeft geen belangrijke

ecologische relaties meer met het beekdal of het bos. De provincie Groningen toetst niet op externe werking.

Gezien de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden, de terreinomstandigheden van het plangebied en het tussenliggende gebied en de aard van de ontwikkelingen zijn geen negatieve effecten op de Ecologische Hoofdstructuur te verwachten.

EFFECTEN

De activiteit is op het punt van de Ecologische Hoofdstructuur niet in strijd met het omgevingsplan of de verordening.

CONCLUSIE

3.3

Streekplan - Natuurwaarden buiten de Ecologische Hoofdstructuur

De bospercelen aan de andere kant van de Verlengde Wilpsterweg hebben de status van Bos- en natuurgebieden buiten de Ecologische Hoofdstructuur volgens artikel 4.48 van de Provinciale Omgevingsverordening. Dit beschermt echter slechts voor zover een bestemmingsplan voorziet in wijziging van de bestemming of wijziging ter zake van het gebruik van de grond ten gevolge waarvan in significante mate afbreuk wordt gedaan aan:

INVENTARISATIE

- a. het areaal van de tot het bos- en natuurgebied behorende gronden; of
- b. de actuele natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het bos- of natuurgebied.

De ontwikkeling van een uitbreidingswijk heeft geen gevolgen voor naburige bosgebieden. Deze zijn nu al van belang als uitloopgebied voor de woonwijk Ackeren en de hele kern Marum. De in verhouding geringe uitbreiding van de woonbebouwing heeft daarop geen invloed.

EFFECTEN

Gezien de aard van de ingrepen zijn geen negatieve effecten te verwachten op deze bosgebieden. De activiteit is op het punt van natuur niet in strijd met de Provinciale Omgevingsverordening.

CONCLUSIE

Soortenbescherming en effectbeoordeling

4

Relevante wet- en regelgeving op het gebied van de soortenbescherming betreft de Flora- en faunawet en het Besluit Rode lijsten flora en fauna. Nadere informatie over deze wet- en regelgeving is opgenomen in bijlage 1. Het onderzoek is uitgevoerd op basis van bestaande gegevens en een verkennend veldbezoek.

WET- EN REGELGEVING

Op basis van de AMvB 2004 betreffende artikel 75 van de Flora- en faunawet worden de in Nederland beschermde soorten in drie beschermingsregimes ingedeeld. Het gaat hierbij om algemene soorten (soorten uit tabel 1), overige soorten (soorten uit tabel 2) en strikt beschermde soorten (soorten uit tabel 3). Om verwarring te voorkomen, wordt in dit rapport respectievelijk de benaming licht, middelzwaar en streng beschermd gehanteerd (zie bijlage 1). De inheemse vogelsoorten hebben een afwijkend beschermingsregime (valt zowel onder het middelzware als strenge beschermingsregime).

BESCHERMINGSREGIME

Geraadpleegde databanken (opgave van Het Natuurloket (1), zie bijlage 2), verspreidingsatlassen, waarnemingsoverzichten, websites en rapporten zijn met een eigen nummer in de literatuurlijst opgenomen. Gegevens uit deze bronnen worden bij het bespreken van de verschillende soortengroepen alleen genoemd indien ze een meerwaarde voor het onderzoek hebben.

BRONNEN

Het plangebied is begin november 2011 bezocht om een indruk te krijgen van de terreinomstandigheden van het plangebied, de omgeving en de voorkomende flora en fauna (zie ook paragraaf 6.1). Dit is niet meer het meest geschikte moment voor een veldbezoek. Daardoor kunnen natuurwaarden zijn gemist. In combinatie met het onderzoek uit 2004, waarbij vooral in maart en april in het veld is gekeken en de databankgegevens, lijkt er toch een redelijk beeld van de natuurwaarden samen te stellen. Om discussie op dit punt te voorkomen, verdient het aanbeveling een van de nadere onderzoeken mede als veldbezoek te rapporteren.

VELDBEZOEK

Gezien de aard van het plangebied en op basis van de indruk die van het plangebied is verkregen, de kennis over leefgebieden van soorten en de beschikbare gegevens, kan op vaatplanten en vleermuizen na, van alle soortengroepen met voldoende zekerheid een oordeel worden gegeven over het voorkomen van beschermde soorten in het gebied.

4.1

Vaatplanten

INVENTARISATIE

Het plangebied bestaat uit graslandpercelen met houtsingels en sloten, een onverharde laan en een bosje met een waterpartij. De opgaande beplanting wordt gedomineerd door zomereik, es en zwarte els. Hiertussen is soms eenstijlige meidoorn, vogelkersen, zachte berk en hulst te vinden. De ondergroei bestaat uit bramen en kamperfoelie. In het bosperceel staan nog een aantal meer bijzondere en exotische soorten, zoals moerascypres, tulpenboom, jeneverbes, rododendron en een langnaaldige den (Gele of Mexicaanse den).

In de overgang naar de sloten staan brede stekelvaren, pitrus, grote brandnetel, scherpe boterbloem en basterdwederik. Hier is ook zegekruid verdwaald. Het grasland is al in 2004 uitgedetermineerd (25) als bestaande uit: Engels raaigras, ruw beemdgras, fioningras, timoteegras, gestreepte witbol, met daartussen kruiden als: paardenbloemen, kruipende boterbloem, pinksterbloem, witte klaver en vogelmuur. Deze soorten indiceren allemaal mineralenrijke en intensief beheerde omstandigheden, zoals te verwachten op een bekeergrond die in agrarisch gebruik is.

Niet duidelijk wordt, of naast een (exotische) jeneverbes, ook andere van de beschermde soorten: daslook, rietorchis, waterdriblad of wilde kievitsbloem, voorkomen in het bosperceel (bijlage 9 (2)). Dat is in november en was in april (25) niet vast te stellen.

Hulst

Eenstijlige meidoorn

EFFECTEN

Bij het gedeeltelijk vergraven van de waterpartij in het bosperceel worden mogelijk enkele exemplaren van de gemiddeld beschermde soorten verstoord en/of vernield. Jeneverbes staat in het te handhaven gedeelte en komt niet in gevaar.

CONCLUSIE

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is, met uitzondering van de voormalige tuin, een voldoende beeld van de soortengroep vaatplanten ontstaan.

Ten behoeve van de ontwikkelingen kunnen mogelijk exemplaren van de gemiddeld beschermde soorten worden beschadigd en/of kan de standplaats worden vernietigd (artikel 8). In het geval van ruimtelijke ontwikkelingen kan daarvoor een ontheffing worden aangevraagd, mits zeker is welke soorten en met hoeveel exemplaren hier voor komen. Een ontheffing volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet zal dan wel worden verleend onder de voorwaarde van verplaatsen door een deskundige. Dat kan mogelijk binnen hetzelfde bosperceel, maar is wel afhankelijk van de tijd van het jaar. Ook is het mogelijk om volgens een van de gedragscodes te werken, maar ook dan moeten soorten en aantal per soort worden geïnventariseerd en eventueel aanwezige exemplaren worden verplaatst. Hiervoor komen ook gedragscodes van andere initiatiefnemers in aanmerking, zoals de Gedragscode Flora- en faunawet bestendig beheer gemeentelijke groenvoorzieningen van de Vereniging Stadswerk Nederland of de Gedragscode Flora- en faunawet voor Bouwend Nederland. Voor de overige soorten blijft de zorgplicht van toepassing. Mogelijk kan met een literatuuronderzoek naar de ecologie van de betreffende soorten nog van een aantal worden uitgesloten dat ze voorkomen in het bosperceel met de waterpartij.

4.2

Zoogdieren - vleermuizen

Uit de omgeving van het plangebied zijn zes soorten vleermuizen bekend. Hiervan zijn gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis boombewonende soorten. In de bomen die worden gekapt uit de laanbeplanting, de houtsingels en het te amoveren deel van het bosperceel met waterpartij kunnen deze soorten een verblijfplaats hebben. De overige soorten gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn uitsluitend gebouw-bewoners en de enige bebouwing, boerderij De Elshof, blijft staan. Voor zover het plangebied als vliegrouete fungeert, blijft dit met het grotendeels handhaven van alle opgaande beplantingsstructuren in stand. Alleen de foerageer-functie van het grasland, bijvoorbeeld als de meikevers of langpootmuggen uitvliegen, zal aanmerkelijk afnemen. Daar staat tegenover dat drie van vo-rengenoemde soorten ook prima tussen de bebouwing kunnen jagen en er een ruim aanbod is van grasland in de directe omgeving.

INVENTARISATIE

Gewone grootoorvleermuis Kolonie watervleermuis in een spleet

EFFECTEN Als gevolg van de kap van enkele bomen kunnen verblijfplaatsen van boombezonende soorten verloren gaan. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. Eventuele vliegroutes worden niet geschaad door het ontwerp dat opgaande beplanting voornamelijk in stand laat. De verandering van het plangebied als foerageergebied is niet essentieel.

CONCLUSIE Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de voorkomende soorten ontstaan, maar een onvoldoende beeld van de verblijfsfunctie van bomen. Als er meer soorten voorkomen (tweekleurige vleermuis), worden die niet anders bedreigd door de ontwikkelingen, dan de besproken soorten. Alle vleermuissoorten, alsmede hun vaste verblijfplaatsen zijn streng beschermd. Als gevolg van de kap van bomen kunnen vaste verblijfplaatsen van vier soorten worden vernietigd en verstoord (artikel 11). Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood (artikel 9). Aanvullend onderzoek is nodig om de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen uit te sluiten, dan wel aan te tonen. Overeenkomstig het vleermuisprotocol² dienen de betreffende delen van de opgaande beplanting in de periode april tot en met september vijf maal te worden onderzocht op het gebruik door vleermuizen. Eventueel is met een visuele inspectie van de betreffende bomen aan de hand van een nauwkeurige digitale plaatsbepaling, aangevuld met een boomcameraonderzoek, een indicatie te geven van de mogelijkheid van vleermuisverblijfplaatsen.

Indien verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetroffen dan moet worden overwogen het plan zodanig aan te passen dat die bomen niet gekapt hoeven worden. Dit kan mogelijk door de route van de rondweg iets te verschuiven. Als alternatief kan een mitigatieplan worden opgesteld om eventueel aangetroffen verblijfplaatsen ruimschoots te compenseren of bomen te verplaatsen.

4.3

Zoogdieren - overige

INVENTARISATIE De ruige, grazige delen van het plangebied vormen geschikt leefgebied voor soorten als mol en veldmuis (25). Tijdens het veldbezoek zijn molshopen in het plangebied aangetroffen. De sloot en oever vormen mogelijk een onderdeel van het foerageergebied van bunzing, hermelijn, wezel, boomarter (bijlage 3) en/of steenarter (bijlage 3). Hermelijn en wezel staan op de Rode lijst als gevoelig. Binnen het plangebied wordt echter hooguit van een exemplaar, van een van deze soorten, een verblijfplaats verwacht, bijvoorbeeld in het bosperceel. Dat gaat niet in zijn geheel verloren. Steenarter zou een verblijfplaats kunnen hebben in de bewoonde boerderij De Elshof. Die blijft gehandhaafd en daarmee beschikbaar. De hiervoor genoemde soorten betreffen respectievelijk drie licht, een streng en een gemiddeld beschermde soort.

² GaN, NGB en Zoogdierverseniging, 2011 Vleermuisprotocol versie 30 maart 2011, Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk Groene Bureaus en Zoogdierverseniging, www.gegevensautoriteitnatuur.nl, Utrecht

Andere licht beschermde soorten die uit het eerdere onderzoek (25) naar voren komen, betreft alleen bosmuis. Die soort is in 2004 gevangen tijdens een inventariserend onderzoek. Andere algemene soorten als egel, huismuis, huisspitsmuis, aardmuis, dwergmuis en rosse woelmuis zijn echter zeker niet uitgesloten. Konijn, haas en ree zullen in afnemende mate gebruikmaken van het grasland.

Voor eekhoorn lijkt het plangebied te weinig aaneengesloten bos te bieden. Van de streng beschermde das, otter en waterspitsmuis (bijlage 3), zal hooguit incidenteel een das van het grasland gebruikmaken. Van dat vegetatietype blijft inclusief de dekking gevende combinatie met houtsingels voldoende in de directe omgeving beschikbaar.

Eekhoorn

Otter

Ten behoeve van de ontwikkelingen zal de bodem ter plaatse van elke woning en de rondweg worden vergraven, waardoor leefgebied van de voorkomende soorten verloren gaat en enkele vaste verblijfplaatsen worden vernietigd en verstoord, in het bijzonder waar een sloot en houtsingel wordt gekruist. Ook kunnen enkele exemplaren worden gedood. Het ligt in de lijn der verwachting dat het plangebied na inrichting een lagere waarde voor de meeste zoogdieren zal hebben.

EFFECTEN

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep overige zoogdieren ontstaan. In het plangebied komen waarschijnlijk alleen enkele licht beschermde soorten voor. Vaste verblijfplaatsen van deze soorten kunnen worden vernietigd en verstoord (artikel 11) als gevolg van de ontwikkelingen. Ook kunnen enkele exemplaren worden gedood (artikel 9). In het geval van ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling voor de artikelen 9 tot en met 11. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. In het kader van de voorgenomen activiteiten is een ontheffingsaanvraag voor deze soorten niet aan de orde. Wel blijft de zorgplicht van toepassing.

CONCLUSIE

Om invulling te geven aan de zorgplicht is het zeer wenselijk dat het plangebied voor aanvang van de werkzaamheden zoveel mogelijk ongeschikt voor dieren wordt gemaakt. Dit kan onder meer worden bewerkstelligd door het grasland en de slootkanten voor aanvang van de werkzaamheden kort te hou-

ZORGPLICHT

den. Diersoorten zoals (spits)muizen zullen dan het terrein verlaten, omdat er niet voldoende dekking aanwezig is.

4.4

Vogels

INVENTARISATIE

Het plangebied is door de aanwezigheid van de opgaande beplanting geen geschikt broedgebied voor weidevogels. Merel, ekster en koolmees zijn tijdens het veldbezoek in 2011 waargenomen. De broedvogels: zanglijster (singel Verlengde Wilpsterweg), spreeuw, zwarte kraai, groenling, pimpelmees en vink (laan) zijn in 2004 al vastgesteld (25). Verblijfplaatsen van vogels die gebruikmaken van een vaste verblijfplaats, zoals binnen 5 km van het plangebied wel zijn vastgesteld (2), worden niet in of direct rond het plangebied verwacht. Huismus en gierzwaluw zouden van de boerderij De Elshof gebruik kunnen maken, maar kunnen dat blijven doen als de plannen worden gerealiseerd.

Vink (m) en koolmees

Merel (m) op nest met vier jongen

EFFECTEN

Het broed- en foerageergebied van een aantal vogelsoorten zal veranderen als gevolg van de ontwikkelingen. De nieuwe situatie met vrijstaande woningen en tuinen is echter ook geschikt voor alle genoemde broedvogels. Feitelijk worden vogels niet bedreigd omdat de opgaande beplantingen vrijwel volledig intact blijven.

Indien de werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden opgestart, kunnen nesten van broedvogels worden verstoord. Dit in het bijzonder voor het kappen van de bomen voor de rondweg als niet wordt uitgesloten dat zich daarin nesten bevinden.

CONCLUSIE

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep vogels ontstaan. Alle vogelsoorten (uitgezonderd exoten) zijn beschermd. Ontheffing voor het vernielen en verstoren van bewoonde nesten van vogels (artikel 11) wordt in principe niet verleend. Men kan er in dit plangebied van uitgaan dat geen verbodsbepalingen worden overtreden als buiten het broedseizoen wordt gewerkt of als voor het broedseizoen wordt begonnen en de werkzaamheden continu voortduren. Als de werkzaamheden voor het broedseizoen worden gestart en continu voortduren, zullen broedvogels een rustiger broedplaats (op enige afstand) zoeken en niet door de

werkzaamheden worden gestoord. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt evenwel dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli loopt.

4.5

Amfibieën

In 2004 is in een droog liggende sloot de algemene en licht beschermde amfibie bruine kikker vastgesteld (25). Daarbij is opgemerkt dat geen andere soorten kunnen voorkomen en deze soort alleen incidenteel in het plangebied verblijft, omdat er geen open water in het plangebied is. In november 2011 stond er water in de waterpartij in het bosperceel (voormalige boerderijtuin), de sloot langs de hertenkamp en de sloot tussen de laan en de boerderij De Elshof. De overige greppels bevatten slechts hier en daar water en zijn mogelijk niet het jaarrond waterhoudend. Dan ontbreekt de voortplantingsbiotoop en kan geen van de soorten amfibieën zijn levenscyclus in het plangebied voltooiën. Waarschijnlijk is ten minste een deel van het aangetroffen water wel permanent aanwezig. De kwaliteit daarvan zal met het verdwijnen van de varkenshouderij sterk verbeteren. Het voorkomen van soorten als gewone pad, meerkikker, bastaardkikker en kleine watersalamander kan daarom ook niet worden uitgesloten.

INVENTARISATIE

Het grasland heeft voor amfibieën slechts een zeer beperkte waarde, omdat het vrij egaal is. Voornoemde licht beschermde soorten kunnen incidenteel in het grasland voorkomen.

In en direct rond het plangebied ontbreekt geschikt leefgebied voor de in de omgeving (tabel 6) waargenomen streng beschermde soorten heikikker en poelkikker (2). Deze kritische soorten hebben een voorkeur voor kleine, vegetatierijke en voedselarme, maar bezonde waterpartijen. De waterpartij in het bosperceel ligt voor deze soorten te veel in de schaduw.

Rugstreeppad is weliswaar niet in de buurt, maar wel binnen 10 km van het plangebied waargenomen. Dit betekent dat deze soort binnen een generatie geacht moet worden om het plangebied te kunnen bereiken. Als pionier van plasjes tijdens graafwerkzaamheden kan die streng beschermde soort opduiken bij de bodemwerkzaamheden in het plangebied. Hiermee moet rekening worden gehouden.

Door de ontwikkelingen zal het plangebied als leefgebied voor amfibieën niet essentieel veranderen. Tuinen zijn, zeker met de huidige mode van tuinvijvers, wellicht geschikter voor de genoemde algemene soorten dan het huidige grasland. De bospoel, sloten of greppels en de houtsingels en het grootste deel van het bosperceel blijven in stand. Bij graafwerkzaamheden zullen echter terreindelen worden vergraven, waardoor (overwinterings)verblijfsplaatsen wor-

EFFECTEN

den vernietigd en/of verstoord. Door het vergraven van watergangen ter hoogte van de rondweg en een deel van de bospoel zal (tijdelijk) voortplantingswater verloren gaan. Ook kunnen tijdens de werkzaamheden enkele exemplaren worden gedood.

Bij het bouwrijp maken, het aanleggen van de rondweg en de funderingswerkzaamheden voor de 40 woningen kan rugstreepad opduiken. Bij het voortzetten van de werkzaamheden worden dan exemplaren van die soort beschadigd of gedood en komt de voortplanting in de knel.

Rugstreepad

Heikikker (paring)

CONCLUS Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep amfibieën ontstaan. In het plangebied komen enkele licht beschermde soorten voor. Het gaat hierbij om bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, bastaardkikker en meerkikker. Vaste verblijfplaatsen van deze soorten kunnen worden vernietigd en verstoord (artikel 11) als gevolg van de ontwikkelingen. Ook kunnen enkele exemplaren worden gedood (artikel 9). In het geval van ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling voor de artikelen 9 tot en met 11. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. In het kader van de voorgenomen activiteiten is een ontheffingsaanvraag voor deze soorten niet aan de orde. Wel blijft de zorgplicht van toepassing.

ZORGPLICHT Om invulling te geven aan de zorgplicht is het noodzakelijk dat kale grond wordt voorkomen, afgedekt of uitgerasterd zodat rugstreepad zich niet kan vestigen en bij voortzetting van de werkzaamheden niet wordt beschadigd of gedood. Door dergelijke maatregelen in een ecologisch werkprotocol te vatten kan een ontheffingsprocedure voor deze soort worden voorkomen. Werken volgens een gedragscode schrijft meer in detail de zelfde maatregelen voor. Voor alle soorten amfibieën zou het uitvoeren van bodemwerkzaamheden in het najaar het gunstigste zijn.

4.6

Reptielen

INVENTARISATIE Binnen het plangebied is geen geschikt leefgebied voor reptielen aanwezig. Echter uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (2) komt

naar voren dat binnen vijf kilometer van het plangebied waarnemingen van levendbarende hagedis en ringslang bekend zijn (bijlage 6). Dit zijn soorten van het beekdal en moerassen. In het relatief kleine door drukke wegen ingeklemde plangebied dat in intensief agrarisch gebruik was, komen deze reptielen niet. Er worden derhalve geen reptielen binnen het plangebied verwacht.

Levendbarende hagedis

Ringslang

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep reptielen ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen effecten op reptielen verwacht.

EFFECTEN/CONCLUSIE

4.7

Vissen

In maart of april 2004 is opgemerkt dat er geen open water in het plangebied is. In november 2011 stond er water op verschillende daarvoor bedoelde plaatsen. De overige greppels bevatten slechts hier en daar water en zijn mogelijk niet het jaarrond waterhoudend. Er is voor vissen waarschijnlijk geen permanent en met ander open water verbonden watersysteem. In het aanwezige open water kunnen enkele algemene vissoorten, zoals drie- en tiendoornige stekelbaars voorkomen. In permanent waterhoudende watergangen is mogelijk een geschikt biotoop voor middelzwaar beschermde vissoorten, zoals de in de omgeving vastgestelde kleine modderkruiper. Deze soort wordt echter niet verwacht in overschaduwde (bospoel) of de met kroos dicht gegroeide (sloot langs de hertenkamp) waterpartijen.

INVENTARISATIE

Tiendoornige stekelbaars in cuvet

Kleine modderkruiper in schepnet

EFFECTEN Op de bospoel na blijven alle watergangen in essentie in stand. De enige noodzakelijke bedreiging van vissen in de permanent waterhoudende watergangen komt van de overkluizingen ten behoeve van de rondweg. Die ingrepen zijn echter tijdelijk en plaatselijk als ze met duikers worden uitgevoerd, waardoor doden in de praktijk kan worden uitgesloten. De vissen kunnen wegzwemmen. Grotendeels kunnen de werkzaamheden worden uitgevoerd in een droog najaar, waardoor vissen in het geheel niet worden bedreigd. Waarschijnlijk is de impact niet groter dan die van de jaarlijkse schoning. Door met 'bruggen' te werken is schade zelfs volledig te voorkomen, ervan uitgaande dat vergraven of funderen kan worden vermeden.

CONCLUSIE Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep vissen ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen effecten op beschermde soorten of soorten van de Rode lijst verwacht. Mochten de plannen de noodzaak van het uitgraven, verleggen of dempen van watergangen nodig maken, dan is een inventariserend schepnetonderzoek op zijn plaats om vast te stellen of ontheffingen nodig zijn.

4.8

Dagvlinders

INVENTARISATIE Door het huidige gebruik (begrazing) is het plangebied geen hoogwaardig leefgebied voor dagvlinders. In het plangebied komen wel enkele nectar- en waardplanten voor van algemene, niet beschermde soorten zoals kleine vos en klein koolwitje. Ook soorten van opgaande beplantingen als boomblauwtjes, koevinkje en bont zandoogje komen hier waarschijnlijk wel voor.

Op basis van de geraadpleegde bronnen (2) kunnen de streng beschermde rouwmantel en heideblauwtje in de omgeving van het plangebied worden verwacht. Rouwmantel staat tevens op de Rode lijst vermeld als 'verdwenen uit Nederland', het blauwtje als 'gevoelig'. Rouwmantel plant zich zeer waarschijnlijk niet meer in Nederland voort. De soort wordt nog wel jaarlijks waargenomen als zwerver uit omliggende landen, zoals Duitsland. Het plangebied heeft geen speciale waarde voor de soort. Heideblauwtje is een soort van schrale, kruidenrijke vegetaties en wordt door de afwezigheid van dergelijke vegetaties hooguit incidenteel als zwerver in het plangebied verwacht.

Heideblauwtje

Kleine vos

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep dagvlinders ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen effecten op beschermde soorten of soorten van de Rode lijst verwacht.

EFFECTEN/CONCLUSIE

4.9

Libellen

Binnen het plangebied is nauwelijks geschikt leefgebied voor beschermde libellen aanwezig. Daarnaast komt uit het raadplegen van verschillende bronnen (2) naar voren dat in de ruime omgeving van het plangebied alleen waarnemingen van de streng beschermde groene glazenmaker bekend zijn. Deze soort is voor zijn voortbestaan afhankelijk van de waterplant krabbenscheer. Die komt alleen voor bij de combinatie van kwelwater en verterende plantenresten. Het plangebied is daarom voor deze soort uitgesloten.

INVENTARISATIE

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep libellen ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen effecten op beschermde soorten of soorten van de Rode lijst verwacht.

EFFECTEN/CONCLUSIE

4.10

Overige ongewervelden

Met het oog op de aanwezige biotopen en het voorkomen/de verspreiding in Nederland worden binnen en direct rond het plangebied geen beschermde overige ongewervelde soorten verwacht.

INVENTARISATIE

Op basis van het veldbezoek is een voldoende beeld van de soortengroep ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen effecten op beschermde soorten verwacht.

EFFECTEN/CONCLUSIE

Conclusie en consequenties

5

5.1

Beschermde gebieden

Beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur liggen op enige tot ruime afstand van het plangebied en zijn hiervan gescheiden door bebouwing en infrastructuur en hebben geen ecologische relatie met het plangebied. Gezien de aard van de ingrepen zijn geen negatieve effecten op deze gebieden te verwachten. Dat geldt ook voor de bosgebieden buiten de Ecologische Hoofdstructuur. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig. De activiteit is op het punt van natuur niet in strijd met het omgevingsplan of de verordening van de provincie Groningen.

5.2

Nader onderzoek

Van enkele gemiddeld beschermde soorten vaatplanten is niet duidelijk of ze in het plangebied (bos met poel) voorkomen. Hiernaar moet nader onderzoek worden ingesteld in het voorjaar en de zomer om een ontheffing te kunnen aanvragen of om volgens een gedragscode te kunnen werken.

Overeenkomstig het vleermuisprotocol³ moeten de bomen op de plaats waar de rondweg en de ontsluitingswegen de houtsingels kruisen en het te amoveren deel van het bosperceel, de opgaande beplanting worden onderzocht op het gebruik door vleermuizen.

Met de bevindingen van deze onderzoeken kan dit rapport worden aangevuld en de conclusie onder 5.4 definitief worden gemaakt.

5.3

Beschermde soorten

Uit het onderzoek komt naar voren dat het plangebied een zeer beperkte natuurwaarde kent. Wanneer bij het uitvoeren van de werkzaamheden rekening wordt gehouden met het broedseizoen van vogels (zie voorwaarden para-

³ GaN, NGB en Zoogdiervereniging, 2011 Vleermuisprotocol versie 30 maart 2011, Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging, www.gegevensautoriteitnatuur.nl, Utrecht.

graaf 4.4) worden geen verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden.

Voor de aanwezige licht beschermde soorten geldt een vrijstelling van de verboden in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Wel blijft de zorgplicht van toepassing.

5.4

Uitvoerbaarheid

Uit het onderzoek naar de effecten op beschermde natuurwaarden blijkt dat nader onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te kappen bomen noodzakelijk is. Dit betekent dat de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet op basis van het onderhavige onderzoek kan worden aangetoond, zowel wat betreft de aanwezigheid van beschermde soorten als de noodzaak tot ontheffingen.

De gemeenteraad kan onder overweging van de gegeven argumenten ten aanzien van Natura 2000-gebieden het bestemmingsplan vaststellen.

Het is aan het bevoegd gezag om de visie dat er geen sprake zal zijn van negatieve effecten op overige beschermde gebieden en een noodzaak tot vergunningen te bevestigen.

Gezien de aangetroffen soorten en de in dit rapport opgenomen voorziene plannen en activiteiten behoudt dit onderzoek drie jaar zijn geldigheid voor een wettelijke of juridische procedure. Dit betreft een ontheffingsaanvraag voor de Flora- en faunawet of een besluit waarop de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is (onder andere een besluit voor de Wro). Bij aanpassingen van het oorspronkelijke plan en veranderingen in de terreinomstandigheden van het plangebied, die kunnen leiden tot andere inzichten met betrekking tot natuurwaarden, zal een actualisatie van het onderzoek moeten plaatsvinden. Dit geldt ook wanneer het beleid voor beschermde gebieden in de omgeving verandert.

Bronnen

6

6.1

Veldbezoek

Het plangebied en omgeving zijn op 3 november 2011 door de heer drs. R.G. Meijer bezocht om een indruk te krijgen van het terrein en het voorkomen van planten- en diersoorten. Tijdens het bezoek zijn plantensoorten genoteerd, maar zijn geen volledige vegetatieopnamen gemaakt. Het was een zonnige dag met een maximumtemperatuur van 17°C en een lichte zuidoostenwind.

VERKENNEND VELDBEZOEK

6.2

Media

1. www.natuurloket.nl. Het Natuurloket is een onafhankelijke informatiemakelaar die gegevens over beschermde soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna toegankelijk maakt. Het Natuurloket is een initiatief van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie en de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF);
2. www.quickscanhulp.nl. NDFF - quickscanhulp.nl is een experimentele website die gegevens over beschermde soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna toegankelijk maakt. Deze gegevens zijn afkomstig uit de databanken van talloze organisaties, verenigd in de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF). Quickscanhulp is een initiatief van de Het natuurloket, Gevensautoriteit Natuur en Regelink Ecologie en Landschap;
3. www.telmee.nl. Invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevens-beherende Organisaties (PGO's), op de site is tevens verspreidingsinformatie van planten en dieren te vinden;
4. www.waarneming.nl. Dit is een website van vrijwilligers, waarop natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld, op de site is verspreidingsinformatie van planten en dieren te vinden;
5. www.zoogdieratlas.nl. Verspreidingsinformatie van zoogdieren in Nederland. Zoogdieratlas.nl is een initiatief van de Zoogdierverseniging. De Zoogdierverseniging werkt per provincie samen met diverse organisaties.

6.3

Gegevens

6. Stichting FLORON, Leiden voor gegevens van planten; FlorBase 2K⁴.
7. Zoogdierdatabank van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem.
8. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen voor gegevens van 2011.
9. Landelijke Databank Stichting RAVON, Nijmegen voor gegevens van amfibieën en reptielen.

6.4

Literatuur

10. Stichting voor Bodemkartering, Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij kaartblad 11 Oost Herenveen, Wageningen 1970.
11. Grote Historische Atlas Groningen, Uitgeverij Nieuwland, Tilburg 2006.
12. Grote Historische Atlas van Nederland 1:50.000, 2 Noord-Nederland 1851-1855, Groningen 1990.
13. Versfelt, H.J., M. Schroor, De atlas van Huguenin 1819-1829, uitgever Heveskes Uitgevers, Groningen 2005.
14. Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, De Dagvlinders van Nederland, verspreiding (periode <1980-2003) en bescherming, Nederlandse fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden 2006.
15. Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen, Atlas van de Nederlandse zoogdieren (verspreidingsperiode 1970-1988), Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht 1992.
16. Brouwer, T., B. Crombaghs, A. Dijkstra, Vissenatlas Groningen Drenthe (verspreidingsperiode 1980-2007), Uitgeverij Profiel Bedum, 2008.
17. Dijkstra, V., Belangrijkste zoogdiergebieden in Nederland; mededeling 37 van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ), Utrecht 1997.
18. Hustings, F., J.-W. Vergeer, SOVON Vogelonderzoek Nederland, Atlas van de Nederlandse Broedvogels (verspreidingsperiode 1998-2000), Nederlandse fauna deel 5, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden 2002.

⁴ FlorBase is een bestand met plantensoortwaarnemingen op 1 x 1 kilometerhokniveau. Het bestand bestaat uit gegevens van provincies, particulieren, terreinbeherende organisaties en instituten.

19. Kapteyn, K., Vleermuizen in het landschap: Over hun ecologie, gedrag en verspreiding (periode 1980-1993), Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs en Provincie Noord-Holland, Haarlem 1995.
20. Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers, Atlas van de Nederlandse vleermuizen: Onderzoek naar verspreiding (periode 1986-1993) en ecologie, KNNV Uitgeverij, Utrecht 1997.
21. Meijden, R. van der, Heukels' Flora van Nederland, Wolters-Noordhoff bv, Groningen/Houten 2005.
22. Molen, van der H., Verspreidingsatlas van de Groninger zoogdieren (periode 1975-1993), Groningen 1993.
23. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, De Nederlandse libellen (Odonata) (verspreidingsperiode <1950-1997) - Nederlandse fauna deel 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden 2002.
24. Nie, dr. H. de, Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen (verspreidingsperiode 1971-1995), Media Publishing en Stichting Atlas Verspreiding, Doetinchem 1996.
25. Offereins, J.R., W. de Vries en N.J. Bakker, ONDERZOEK FLORA EN FAUNA VOOR DE LOCATIE ELSHOF IN DE GEMEENTE MARUM, Buro Bakker, 2004.
26. Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber. A.J. van Loon, A.A. Maelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata) (verspreidingsperiode <1980-1999) - Nederlandse fauna deel 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden 2004.
27. Stichting RAVON, Waarnemingenoverzicht 2007 en 2008 (verspreidingsperiode 1998-2008), RAVON 34, jaargang 11 (4): blz. 61-80.
28. Stichting RAVON, Waarnemingenoverzicht 2009 (verspreidingsperiode 2000-2009), RAVON 38, jaargang 12 (4): blz. 78-98.
29. Twisk, P., A. van Diepenbeek, J.P. Bekker, Veldgids Europese zoogdieren, Stichting Uitgeverij KNNV, Zeist 2010.
30. Waarnemingenverslag 2007 'Dagvlinders, libellen en sprinkhanen' (verspreidingsperiode 1999-2006), EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.
31. Westhoff, dr. V., drs. A.J. den Held, Plantengemeenschappen in Nederland, boek Thieme & cie, Zutphen 1975.
32. Dienst Landelijk Gebied, Handreiking Flora- en faunawet, Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling, versie 1.1 (werkkader intern), 31 oktober 2008.
33. Dienst Regelingen, Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen, brief met referentie ffw2009.corr.046, 26 augustus 2009.

B i j l a g e n

1. Wet- en regelgeving natuurwaarden
2. Opgave Het Natuurloket
3. Vleermuizen
4. Overige zoogdieren
5. Broedvogels
6. Amfibieën en reptielen
7. Vlinders
8. Libellen
9. Vaatplanten

Bijlage 1. Wet- en regelgeving natuurwaarden

Relevante wet- en regelgeving met betrekking tot soortenbescherming betreft de Flora- en faunawet en het Besluit Rode lijsten flora en fauna. Relevante wet- en regelgeving met betrekking tot gebiedsbescherming betreft de Natuurbeschermingswet 1998 en het beschermingsregime van de Ecologische Hoofdstructuur. In het navolgende wordt een toelichting op deze wet- en regelgeving gegeven.

Flora- en faunawet

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

Achter de Flora- en faunawet staat het idee van de zorgplicht voor in het wild levende dieren en planten (zowel beschermde als onbeschermde) en hun leefomgeving. Die zorgplicht houdt in ieder geval in dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen heeft voor flora of fauna, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten. Diegene moet alle maatregelen nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verwacht om die nadelige gevolgen te voorkomen, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken (artikel 2).

ZORGPLICHT

Volgens de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde planten te verwijderen of te beschadigen (artikel 8), beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen (artikel 9) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen (artikel 11). Ook het rapen of beschadigen van eieren van beschermde dieren is verboden (artikel 12). Tevens moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat enkele van deze verboden indirect worden overtreden door aantasting van bijvoorbeeld het foerageergebied en migratieroutes.

VERBODEN

Beschermde zijn de inheemse zoogdieren (met uitzondering van huismuis, bruine rat en zwarte rat), alle inheemse vogels, amfibieën en reptielen, sommige planten, vissen, vlinders, libellen, kevers en mieren en rivierkreeft, wijngaardslak en Bataafse stroommossel.

BESCHERMDE SOORTEN

Op 23 februari 2005 is de AMvB 2004 betreffende artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Deze AMvB deelt de in Nederland beschermde soorten in drie beschermingsregimes in. In de 'Lijst van alle soorten beschermd onder de Flora- en faunawet' worden de soorten ingedeeld in drie tabellen. Het gaat hierbij om algemene soorten (soorten uit tabel 1), overige soorten (soorten uit tabel 2) en strikt beschermde soorten (soorten uit tabel 3). Om verwarring te voorkomen, wordt in dit rapport respectievelijk de benaming licht, middelzwaar en streng beschermd gehanteerd.

BESCHERMINGSREGIMES

TABEL 1	<p>Licht beschermde soorten (algemene soorten) zijn in Nederland zo algemeen voorkomend dat wordt aangenomen dat ruimtelijke ontwikkelingen de gunstige staat van instandhouding van deze soorten niet negatief beïnvloeden. Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De verboden, bedoeld in artikel 9 tot en met 11 van de wet, gelden in het geheel niet ten aanzien van mol, bosmuis en veldmuis. Daarnaast gelden ze niet ten aanzien van huisspitsmuis voorzover dit dier zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.</p>
TABEL 2	<p>Voor middelzwaar beschermde soorten (overige soorten) en vogels geldt een vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet, mits wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie goedgekeurde gedragscode (zie hierna). Deze gedragscode moet door de sector of de ondernemer zelf worden opgesteld en ingediend voor goedkeuring. Zolang geen gedragscode is opgesteld, moet voor verstoring van de soorten ontheffing worden aangevraagd. Toetsingscriteria voor het verlenen van een ontheffing bij middelzwaar beschermde soorten zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de activiteit mag er niet voor zorgen dat afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort; - de activiteit moet een redelijk doel dienen.
TABEL 3	<p>Ontheffing voor streng beschermde soorten en vogels wordt alleen verleend onder strikte voorwaarden. De algemene beleidslijn hierbij is dat de ingrepen zodanig worden gemitigeerd dat er geen effecten zijn te verwachten op het goede voortbestaan van de soort op de locatie van de ingreep. Toetsingscriteria voor het verlenen van een ontheffing zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - er mag geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit zijn; - de activiteit mag er niet voor zorgen dat afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort; - er moet een in of bij de wet genoemd belang zijn; - er wordt zorgvuldig gehandeld; - er vindt geen benutting of economisch gewin plaats.
ACTIVITEITENPLAN	<p>Ten behoeve van een ontheffingsaanvraag artikel 75 Flora- en faunawet dient een activiteitenplan te worden opgesteld. In het activiteitenplan worden het doel van de aanvraag en een uitgebreide onderbouwing van de activiteit beschreven. Het vormt de basis van de beoordeling door de Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie.</p>
AFWIJZING	<p>Wanneer door middel van het nemen van mitigerende maatregelen een verbodsovertreding wordt voorkomen, kan het eveneens goed zijn om een activiteitenplan op te stellen om het 'zorgvuldig werken' vast te leggen. Dit activiteitenplan kan via de aanvraagprocedure voor een ontheffing artikel 75 Flora- en faunawet ter beoordeling aan de Dienst Regelingen worden voorgelegd. Hierbij wordt dan ingezet op een goedkeuring van de maatregelen, maar een afwijzing</p>

van de ontheffingsaanvraag. Door uitvoering van de maatregelen die in het activiteitenplan zijn beschreven, wordt een overtreding van de Flora- en faunawet namelijk voorkomen en is een ontheffing niet nodig.

Een gedragscode is een document waarin wordt aangegeven hoe bij het uitvoeren van activiteiten of werkzaamheden schade aan beschermde planten en dieren wordt voorkomen of tot een minimum wordt beperkt. Ook wordt in de gedragscode aangegeven hoe in de praktijk zorgvuldig wordt gehandeld.

GEDRAGSCODE

Om te voldoen aan de onderzoeksverplichting naar andere eventueel belemmerende regelgeving zoals gesteld in artikel 3.1.6 Bro, is het voldoende dat een ecooloog vaststelt dat er geen ontheffingen volgens artikel 75 Flora- en faunawet nodig zijn of dat deze kunnen worden verkregen (ABRvS 23 augustus 2006). Dit oordeel is geldig wanneer het is gebaseerd op goed onderzoek en juridisch navolgbaar is gedocumenteerd, zoals in voorliggende rapportage is gebeurd. De begrippen 'ecoloog', 'goed onderzoek' en 'rapportage' zijn beschreven in de 'Handreiking Flora- en faunawet, 31 oktober 2008' van de Dienst Landelijk Gebied.

BEOORDELING

Besluit Rode lijsten flora en fauna

De Rode lijsten zijn officieel door het voormalige Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vastgesteld (Besluit Rode lijsten flora en fauna, november 2004, gedeeltelijk herzien en aangevuld per september 2009) op grond van de artikelen 1 en 3 van het Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijk leefmilieu in Europa van 19 september 1979 (Verdrag van Bern). Voor het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie zijn de Rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Veel rode lijstsoorten (vooral planten) worden niet door de Flora- en faunawet beschermd en hebben daardoor geen (duidelijke) juridische status.

De Rode lijsten zijn samengesteld aan de hand van twee criteria, te weten de trend en de zeldzaamheid. De rode lijstsoorten worden ingedeeld in de volgende categorieën, met de daarbij behorende trend en zeldzaamheid:

SAMENSTELLING

- **UW** uitgestorven op wereldschaal: maximaal afgenomen en nu afwezig op wereldschaal;
- **UWW** in het wild uitgestorven op wereldschaal: maximaal afgenomen en nu in het wild afwezig op wereldschaal, maar in Nederland nog wel in gevangenschap gehouden of gekweekt;
- **VN** verdwenen uit Nederland: maximaal afgenomen en nu afwezig in Nederland;
- **VNW** in het wild verdwenen uit Nederland: maximaal afgenomen en nu in het wild afwezig in Nederland, maar in Nederland nog wel in gevangenschap gehouden of gekweekt;
- **EB** ernstig bedreigd: zeer sterk afgenomen en nu zeer zeldzaam;
- **BE** bedreigd: sterk afgenomen en nu zeldzaam tot zeer zeldzaam, of zeer sterk afgenomen en nu zeldzaam;

- **KW** kwetsbaar: matig afgenomen en nu vrij tot zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen en nu vrij zeldzaam;
- **GE** gevoelig: stabiel of toegenomen, maar zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen, maar nog algemeen.

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet uit 1967 voldeed niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen aan natuurbescherming stellen. Daarom is op 1 oktober 2005 de Natuurbeschermingswet 1998 van kracht geworden, die de gebiedsbescherming van nationaal begrensde natuurgebieden bundelt. Daarmee zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet 1998 verwerkt.

BESCHERMDE GEBIEDEN

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet 1998:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- staatsnatuurmonumenten en beschermde natuurmonumenten;
- Wetlands.

Verder is deze wet de basis voor het nationale Natuurbeleidsplan (structuurvisie) waarin de Ecologische Hoofdstructuur is geregeld.

VERGUNNING

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen Gedeputeerde Staten van de provincies de vergunningen, maar bij landsbelangoverschrijdende gebieden doet de minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie dit.

ORIËNTATIEFASE/VOORTOETS

Bij projecten, plannen en activiteiten in of in de omgeving van een beschermd gebied moet in een vooroverleg tussen het bevoegd gezag en de initiatiefnemer (samen met zijn ecologisch adviseur), worden ingeschat of de voorgestane ontwikkeling een significant negatief effect op dit gebied tot gevolg kan hebben. In deze oriëntatiefase vindt een globale toetsing plaats, de zogenaamde voortoets, waardoor een indicatie van de mogelijke negatieve gevolgen wordt verkregen. Op deze manier kan worden bepaald hoe de verdere procedure dient te worden doorlopen en of vergunningverlening aan de orde is. Het bevordert de voortgang van het proces wanneer de initiatiefnemer een aantal globale onderzoeksgegevens voor dit vooroverleg aanlevert. In voorliggend rapport heeft de ecooloog die gegevens beschreven.

BEORDELING

In tegenstelling tot de beoordeling in het kader van de Flora- en faunawet, die door de ecooloog wordt gegeven, is voor de Natuurbeschermingswet 1998 het oordeel van het bevoegd gezag nodig (zie ook Vergunning). Teneinde te voldoen aan artikel 3.1.6 Bro moet het oordeel van het bevoegd gezag deel uitmaken van de besluitvorming in de planologische procedure.

Wanneer er geen wetenschappelijke zekerheid bestaat dat er geen significant negatief effect is, moet een passende beoordeling worden uitgevoerd. Indien er mogelijk wel een negatief effect is, maar dit zeker niet significant is, moet een verslechterings- en verstoringstoets worden gedaan. Voor beide toetsen moet de initiatiefnemer de gegevens aanleveren in de vorm van een natuurbeschermingswetrapport. Het bevoegd gezag toetst deze rapportage op verzoek van de initiatiefnemer. In beginsel verleent het bevoegd gezag alleen een vergunning als zekerheid is verkregen dat de activiteit de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast. Indien een gebied alleen of mede op grond van een eerdere aanwijzing als natuurmonument is aangewezen, geldt voor dat zelfstandige gebied of voor die specifieke aanwijzingscriteria een lichter afwegingskader met een zekere bestuurlijke vrijheid.

VERGUNNINGAANVRAAG

Wanneer het bevoegd gezag een passende beoordeling nodig acht, moet rekening worden gehouden met de ADC-criteria. Het project moet dan achtereenvolgens worden beoordeeld op: mogelijke (A) alternatieven, (D) dwingende redenen van groot openbaar belang en verplichte (C) compensatie. Veel projecten zullen niet aan deze criteria voldoen. Het kan daarom gunstig zijn om bij twijfel over effecten een uitgebreider vooronderzoek te doen in de vorm van een natuurbeschermingswetonderzoek. Een interactief proces tussen de onderzoekers, de initiatiefnemer en zijn ontwerpers, biedt daarnaast de mogelijkheid om het plan zo bij te stellen dat significant negatieve effecten worden voorkomen.

ADC-CRITERIA

De omvang van de effecten wordt getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende beschermd gebied. Deze doelstellingen zijn of worden opgenomen in de aanwijzingsbesluiten en de beheerplannen. In het aanwijzingsbesluit van een Natura 2000-gebied staat vanwege welke soorten en habitats en om welke reden het gebied is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen van een gebied mogen niet worden geschaad.

INSTANDHOUDINGSDOELEN

Ten tijde van het schrijven van dit rapport zijn nog niet alle aanwijzingsbesluiten voor de 162 Natura 2000-gebieden klaar. De laatste stand van zaken met betrekking tot de (definitieve) aanwijzingsbesluiten is te vinden op de internetsite van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (gebiedendatabase). Zolang definitieve aanwijzing nog niet heeft plaatsgevonden, wordt getoetst aan de bestaande gebiedsdocumenten of de conceptaanwijzingsbesluiten.

AANGEWEZEN

Voor alle Natura 2000-gebieden moeten beheerplannen worden opgesteld. In een beheerplan wordt vastgelegd hoe en wanneer de doelen voor een gebied worden gehaald (instandhoudingsdoelstellingen). Activiteiten in en rondom Natura 2000-gebieden (landbouw, recreatie, waterbeheer) die negatieve effecten op de natuur(doelen) hebben, kunnen ook in het beheerplan worden geregeld, waarmee een integrale aanpak wordt bewerkstelligd. Een beheerplan moet binnen drie jaar na aanwijzing als Natura 2000-gebied worden vastge-

BEHEERPLANNEN

steld. Sinds 1 september 2009 zijn voor ruim 80 van de 168 gebieden concept-beheerplannen beschikbaar.

Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangende structuur van gebieden met een speciale natuurkwaliteit (doelen). De EHS moet biodiversiteit en duurzame natuurkwaliteit in Nederland waarborgen. De EHS is een beleidsconcept dat zijn wortels heeft in het Nationaal Natuurbeleidsplan van 1990 en een vervolg heeft gekregen in de Nota Ruimte van 2006. Provincies zijn verantwoordelijk voor de realisering van de EHS. In het Streekplan, het Provinciaal Omgevingsplan en/of de Provinciale Ruimtelijke Verordening is dit als beleidsdoel opgenomen.

BESCHERMDE GEBIEDEN

De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden;
- toekomstige natuurgebieden;
- beheergebieden.

BESCHERMING

Voor de EHS geldt het beschermings- en compensatieregime uit de Nota Ruimte, zoals uitgewerkt in de Spelregels EHS (Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS). In het geval van een ruimtelijke procedure worden ingrepen bij EHS-gebieden door het bevoegd gezag, het college van Gedeputeerde Staten van de provincie, getoetst. Wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS mogen niet worden aangetast. Aantasting wordt alleen verdedigbaar geacht als aantoonbaar is dat het project van groot openbaar belang is en er geen redelijk alternatief bestaat. Hier geldt het zogenaamde 'nee, tenzij'-principe. De aantasting moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd. Restschade moet worden gecompenseerd.

BEOORDELING

In tegenstelling tot de beoordeling in het kader van de Flora- en faunawet, die door een ecooloog wordt gegeven, is in het geval van effecten op de EHS het oordeel van het bevoegd gezag nodig. Dit komt overeen met de Natuurbeschermingswet 1998. Het college van Gedeputeerde Staten van de betreffende provincie is gewoonlijk het bevoegd gezag. In voorliggend rapport levert de ecooloog wel de argumenten voor dat besluit. Teneinde te voldoen aan artikel 3.1.6 Bro moet het oordeel van het bevoegd gezag deel uitmaken van de besluitvorming in de planologische procedure.

Km-hok 212-573	Vaatplanten	Zoogdieren	Vogels	Amfibieën	Reptielen	Vissen	Dagvlinders	Libellen	Overige ongewervelden
Rode lijstsoorten			4						
Licht beschermde soorten		5		2					
Middelzwaar en streng beschermde soorten		2							
Ffw vogels			5						
Hrl bijlage II									
Hrl bijlage IV									
Aantal soorten	176	7	5	2			13	11	
Volledigheid onderzoek	Onbe- paald	Slecht	Slecht	Niet	Niet	Niet	Goed	Goed	Niet
Onderzoeks- periode	1990- 2010	2000- 2010	2000- 2010	2000- 2010	2000- 2010	2000- 2010	2000- 2010	2000- 2010	2000- 2010

Bijlage 3. Vleermuizen binnen vijf kilometer rond het plangebied (2)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Gewone dwergvleermuis	x		Streng beschermd
Gewone grootoorvleermuis	x		Streng beschermd
Laatvlieger	x	KW	Streng beschermd
Rosse vleermuis	x	KW	Streng beschermd
Ruige dwergvleermuis	x		Streng beschermd
Watervleermuis	x		Streng beschermd

x = foerageerplaats en overige zomerwaarnemingen

z = zomerverblijfplaats kolonie

p = paarplaats

Bijlage 4. Overige zoogdieren binnen vijf kilometer rond het plangebied

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Eekhoorn	x		Middelzwaar beschermd
Steenmarter	x		Middelzwaar beschermd
Boommarter	x	KW	Streng beschermd
Das	x		Streng beschermd
Otter	x	VN	Streng beschermd
Waterspitsmuis	x	KW	Streng beschermd

x = vangst of vondst

= braakbalvondst

Bijlage 5. Broedvogels binnen vijf kilometer rond het plangebied (2)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Boomvalk	z	KW	Streng beschermd
Buizerd	z		Streng beschermd
Grote gele kwikstaart	z	GE	Streng beschermd
Havik	z		Streng beschermd
Huismus	z	GE	Streng beschermd
Ransuil	z	KW	Streng beschermd
Roek	z		Streng beschermd
Slechtvalk	z	GE	Streng beschermd
Sperwer	z		Streng beschermd
Gierzwaluw	z		Streng beschermd
Kerkuil	z	KW	Streng beschermd
Ooievaar	z		Streng beschermd
Wespendief	z		Streng beschermd
Zwarte Wouw	z		Streng beschermd

m = mogelijk

w = waarschijnlijk

z = zeker

Bijlage 6. Amfibieën, reptielen en vissen binnen vijf kilometer rond het plangebied (2)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Heikikker	x		Streng beschermd
Poelkikker	x		Streng beschermd
Levendbarende hagedis	x	GE	Middelzwaar beschermd
Ringslang	x	KW	Streng beschermd
Kleine modderkruiper	x		Middelzwaar beschermd

**Bijlage 7. Vlinders binnen vijf kilometer rond het plan-
gebied (2)**

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Heideblauwtje	x	GE	Streng beschermd
Rouwmantel	x	VN	Streng beschermd

**Bijlage 8. Libellen binnen vijf kilometer rond het plan-
gebied (2)**

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Groene glazenmaker	x	BE	Streng beschermd

**Bijlage 9. Vaatplanten binnen een kilometer rond het
plangebied (2)**

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Daslook	x		middelzwaar beschermd
Jeneverbes	x		middelzwaar beschermd
Kleine zonnedauw	x		middelzwaar beschermd
Rietorchis	x		middelzwaar beschermd
Waterdrieblad	x	GE	middelzwaar beschermd
Wilde gagel	x	GE	middelzwaar beschermd
Wilde kievitsbloem	x		middelzwaar beschermd

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Marum

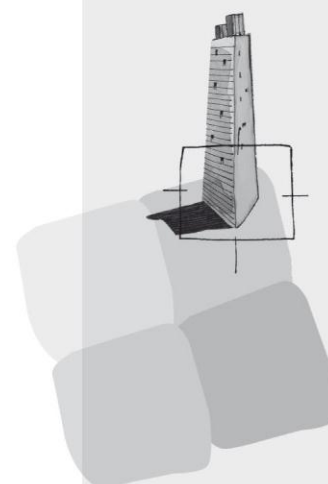
Contactpersoon
De heer S. van Dijk

Rapport
De heer drs. R.G. Meijer
BügelHajema Adviseurs

Fotografie
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding
Mevrouw drs. H.H. Kerperien
BügelHajema Adviseurs

Projectnummer
145.00.02.47.00

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordening en Milieu BNSP
Vaart nz 48-50
Postbus 274
9400 AG Assen
T 0592 316 206
F 0592 314 035
E assen@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort